

SERİ
SERIES
SERIE
SÉRIE

A

CİLT
VOLUME
BAND
TOME

55

SAYI
NUMBER
HEFT
FASCICULE

1

2005

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
D E R G İ S İ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL

ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

ANTALYA ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ'NDE AV TURİZMİNİN REKREASYONEL ARZ-TALEP YÖNÜNDEN İNCELENMESİ¹⁾

Ar.Gör.Bilge TUĞLU AKGÜN²⁾

Kısa Özet

Bu çalışmada, ülkemizde gündemden güne önemi artan av turizminin Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı sahalarda rekreasyonel arz-talep yönünden incelenmesi yapılmıştır. Rekreasyonel arz olarak av turizmine açık alanların envanter sonuçları ile alansal özellikleri ele alınmıştır. Rekreasyonel talep için alanları kullanan ve kullanmayan avcılarının kullanım ve kullanıcı özellikleri incelenmiştir. Böylece mevcut durum rekreasyonel arz-talep yönünden ortaya konularak sonraki uygulamalara yönelik çeşitli çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Av turizmi, Rekreasyon, Rekreasyonel arz-talep

1. GİRİŞ

Yaban yaşamına yönelik toplum taleplerinin önemli bir bölümünü rekreasyonel amaçlı kullanım talepleri oluşturmaktadır.

Doğrudan doğal kaynaklar üzerinde (av hayvanları popülasyonu, yaban yaşam alanları vb.) gerçekleşme özelliği olan rekreasyonel amaçlı kullanım talepleri içinde yer alan avcılık ve av turizmi, son yıllarda dünyadaki gelişimine paralel olarak ülkemizde de artış eğilimi göstermektedir. Günümüzde avcılık; av turizmi, sanal avcılık, görsel safari vb. yaban yaşamına yönelik rekreasyonel kullanım tiplerini, ilgi alanını oluşturan fiziksel altyapı ise büyük ölçüde orman kaynaklarından ve orman rejimi ile yönetilen alanlardan oluşmaktadır.

Bu durum, av ve yaban hayatı potansiyelinin en iyi biçimde değerlendirilmesi, iyileştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında ormancılık politikasını öncelikli hale getirmektedir. Başka bir deyişle, av turizmi ve avcılık etkinliklerinde ortaya çıkan ve çıkacak sorunların çözüme ulaştırılmasında ormancılık politikasının belirleyeceği amaç ve araçlar işlevsel yönden ön planda yer alacaktır.

¹⁾ Bu makale, İ.Ü. Orman Fakültesi, Ormancılık Politikası ve Yönetimi Anabilim Dalı'nda aynı ad altında hazırlanmış Yüksek Lisans Tezinin kısaltılmış özetidir. Bu çalışma İ.Ü. Bilimsel Araştırma Projelerince desteklenmiştir. Proje No: T-1186/01112001

²⁾ İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası ve Yönetimi Anabilim Dalı

Ülkemizde ormancılık politikası alanında yapılmış ve yapılagelen bilimsel etkinliklere bakıldığında av turizmi, rekreasyon planlama ve yönetimi, doğa turizmi vb. konuların 1970'li yıllardan başlayarak artan biçimde incelendiğini söyleyebiliriz.

"Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nde Av Turizminin Rekreasyonel Arz-Talep Yönünden İncelenmesi" adlı yüksek lisans çalışmamız da sözü edilen bilimsel etkinliklerin bir parçasıdır. Araştırmanın öncelikle amaçlarından biri, av turizmi konusunda yeni yeni yoğunlaşmaya başlayan ülkemizdeki uygulamaların bilimsel standartlara uygun hale getirilmesine küçük de olsa bir katkı sağlamaktır.

Araştırma kapsamında, örgüt, avcılık ve av turizmi etkinlikleri, ilgili mevzuat, avcılık dernekleri ve av turizmi ile ilgili seyahat acenteleri gibi önemli araçlar varolan arz özellikleri ile birlikte, bir sistem içinde bütünleştirilerek ormancılık politikası yaklaşımıyla irdelenmeye çalışılmıştır.

Ancak konuyla ilgili uygulama örneklerinin ve istatistiki bilgilerin son birkaç yılda toplanması, ayrıntılı değerlendirmelerden çok, genel nitelikli irdelemelere gidilmesini zorunlu kılmıştır.

Hazırlanan bu çalışmada avcılık, rekreasyon ve av turizmi dünya ve Türkiye açısından incelenmiş daha sonra örnek alanı oluşturan Antalya Bölgesi açısından av turizminin rekreasyonel arz ve talep özellikleri ortaya konulmuştur. Böylece mevcut aksaklıkların giderilmesi için gerekli noktaların tespit edilmesi ile av turizminin planlanması ve yönetimine yönelik çeşitli önerilerin ortaya konulmasıyla bu çalışmanın amacı gerçekleştirilmiştir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1 Materyal

Araştırma kapsamında yararlanılan materyalin önemli bir bölümünü yerli ve yabancı yazılı kaynaklar oluşturmaktadır. Konuyla ilgili yazılı kaynakların saptanabilmesi için geniş kapsamlı literatür araştırmasına gidilmiştir.

Araştırma materyalinin bir başka önemli bölümünü Milli Parklar Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü'ndeki konunun uzmanlarından yüz yüze görüşmeler aracılığıyla toplanan bilgiler oluşturmaktadır. Av ve Yaban Hayatı Daire Başkanlığı'na bağlı birim yetkililerinden de konu ile ilgili bilgiler toplanmış ve son yılların istatistik bilgileri alınmıştır. Ayrıca, çalışma yöresinde bulunan avcı dernekleri ile seyahat acentelerinden son yıllara ait av turizmi sayısal verileri alınarak çalışma alanıyla ilgili altlık hazırlanmıştır. Merkez Av Komisyonu kararları ile av turizmi için gerekli belgelerin birer örnekleri ilgili kurumlardan sağlanmıştır.

Arazi çalışmalarında örnek alan seçilen Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı av turizmine açık alanların alt yapısını oluşturan ormanlık alanlar gezilerek alanlardaki mevcut durum ve uygulamalar hakkında incelemeler yapılmıştır. Ayrıca, Merkez Av Komisyonu (MAK) kararları gereğince, Antalya Bölgesi'nde avlanmaya izin verilen alanlar ile yasak bölgeleri gösteren harita örnekleri elde edilmiştir. Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı alanlarda gerçekleştirilen çalışma kapsamında il ile ilgili bilgiler de toplanmıştır.

2.2 Yöntem

Çalışmanın temelini oluşturan rekreasyonel arz-talep ilişkisinin değerlendirilmesi sırasında öncelikle çalışmada seçilen örnek alanları kullanan avcılarının özelliklerinin ve alanla ilişkilerinin ortaya konulması amaçlandığından sosyal araştırma yöntemlerinin kullanılması uygun görülmüştür.

Alanlar ile ilgili bilgilerin toplanmasında gerçek durumun saptanabilmesi amacıyla sosyal içerikli araştırmalarda kullanılan gözlem tekniğinden yararlanılmıştır. Konuyla yakından ilgili kurumlardan, kuruluşlardan ve birimlerden genel bilgiler yanında kişisel düşünceler de elde etmek amacıyla bireysel görüşmelere başvurulmuştur. Bunun yanında, araştırma kapsamında çalışma alanına yönelik talep ile ilgili sorunların ve gelişmelerin birbir izlenebilmesi amacıyla, olayın dışında kalarak gözlem yapmayı içeren katılımsız gözlem tekniğinden yararlanılmıştır (KALIPSIZ 1994).

Araştırmanın temel amacı olan av turizminin rekreasyonel arz-talep yönünden incelenmesinde özellikle kullanıcı özelliklerine ilişkin verilerin doğru ve yerinde saptanabilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, araştırmada çalışma alanlarına ilişkin bilgilerin toplanması, sorunlardaki değişkenlerin ve değişkenler arası ilişkilerin belirlenebilmesi amacıyla değişkenlerde standartlaşma imkanı veren anket tekniği kullanılmıştır (KALIPSIZ 1994).

Çalışma alanı olarak belirlenen Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı av turizmine açık av alanlarında talep özelliklerinin genel olarak ortaya konulabilmesi amacıyla Antalya iline bağlı avcı derneklerine kayıtlı avcılar örnek olarak belirlenmiştir. Av turizmi kapsamında yabancı uyruklu kişilere yönelik bir çalışma için uzun bir süre ve gözlem gerekmektedir. Çalışmanın süresinin kısıtlı olması nedeniyle ve ayrıca bu av alanlarında avlanan her kullanıcının av turizmi kapsamında belirlenen bedelleri ödemesi gerektiği dikkate alınarak alana yönelik bölge halkının talebi esas alınmıştır.

Öte yandan turizm kavramında her türlü seyahat ve evden uzakta zaman geçirme turistik bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir. Aynı ülkenin şehirleri arasında hatta aynı ilin değişik yerlerinde turist olarak bulunmak mümkündür. Ayrıca günübirlikçi de olsa yapılan faaliyet turizm faaliyetleridir. Bu kişiler turist olarak tanımlanmasalar da bu kullanıcıların "turistik" bir özelliği vardır (SEZGİN 1995). Bu açıklamalar doğrultusunda çalışma kapsamında Antalya ilinde bulunan avcı derneklerine kayıtlı avcılara yapılan anketlere dayanarak talep özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada anketler Antalya ilinde kayıtlı avcı derneklerine üye olan avcılara rasgele örnekleme yöntemi kullanılarak yapılmıştır (SENCER 1989).

Anket ile ilgili soruların hazırlanmasında, daha önceden avcılık ile genel bilgilerin ve rekreasyonel talebin belirlenmesi amacıyla yapılmış olan araştırmalardaki anketler incelenmiş ve bu çalışmalara ait olan bazı sorular kullanılmıştır. Araştırma alanlarındaki kaynak-avcı ilişkisini ortaya koymak amacıyla, avcılık faaliyetleri ile ilgili kullanım eğilimlerini belirlemeye yönelik sorulara ağırlık verilmiştir. Özellikle av turizmi ile diğer avlanma faaliyetlerinin seçilme nedenlerinin belirlenmesine yönelik sorular hazırlanmıştır.

Anket uygulanan kişilere isimleri sorulmamıştır. Araştırmanın sahibi ile amacıyla ilgili temel bilgiler yanında anketin amacı belirtilerek, kişilerin sorulara gerçekçi cevaplar vermesi sağlanmaya çalışılmıştır. Anketleri uygulayacak dernek başkanlarına anketlerinin uygulanma teknikleri ve geri gönderimleri içeren güdüleyici öğelerle ilgili bilgi verilmiştir (SENCER 1989).

Anket 21 sorudan oluşmuştur. Bazı konularda avcıların kendi görüşlerini almak amacıyla belli başlı sorular açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Ankette sorulan sorular ile kullanıcılara ait şu veriler elde edilmeye çalışılmıştır:

- Kullanıcı Özellikleri
- Genel Kullanım Özellikleri
- Av Turizmine Yönelik Kullanım Özellikleri

Antalya Bölgesinde bulunan ve belirlenen avcı dernekleri başkanları ile yapılan yüz yüze görüşmeler sonucunda avcılarının genellikle kış aylarında avcı derneklerini yoğun olarak kullandıkları saptanmıştır. Ayrıca devam eden sertifika kursları nedeniyle belli sayıda avcının derneklerle birebir ilişki içinde olduğu öğrenilmiştir. Bu nedenle posta yöntemi ile uygulanan anket çalışmasında hedeflenen sayının yakalanabilmesi amacıyla anketler şubat ayı içinde postalanmıştır.

Örnek büyüklüğü katılım oranı ve güven sınırı göz önünde tutularak belirlenmiştir. Bu çalışma için avcılarının %95'inin %99.5 güvenle bulunabilmesi için (KALIPSIZ 1994); 146 adet anket uygulaması yapılmıştır.

Anketler sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde Excel programı ve SPSS (Statistical Package for the Social Sciences- Sosyal Bilimler İçin İstatistiksel Paket) paket programı kullanılmıştır. Toplam 146 anket formu SPSS 10.0 paket program için oluşturulan kodlama formlarına kodlanarak, veriler elde edilmiştir. Açık uçlu sorular ise önce alınan cevaplara göre gruplandırılmıştır. Daha sonra oluşturulan gruplara göre kodlamaları yapılmıştır. Elde edilen tüm veriler, bilgisayar ortamında oluşturulan grafiklerle desteklenerek açıklanmıştır.

Araştırma kapsamında sosyal araştırma yöntemlerinden yüz yüze görüşme ve kılavuzlu görüşme tekniği kullanılarak amaçlanan bilgilere ulaşılmıştır. Yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak avcılık faaliyetleri ile ilgili kurum ve kuruluşların yöneticilerinin konular hakkındaki düşünceleri alınmıştır. Diğer yandan dernek başkanları ile görüşmeler esnasında kılavuzlu görüşme tekniği (SENCER 1989) uygulanmıştır. Önceden hazırlanmış başlıca sorular avcılara yöneltilerek cevaplar toplanmış ve derlenen bu cevaplar araştırmanın değişik kademelerinde kullanılmıştır.

Böylelikle araştırma kapsamında sosyal araştırma yöntemlerinin değişik tekniklerinden her aşamada yararlanma yoluna gidilerek araştırmanın çok kapsamlı olması ve araştırmaya geniş görüş açısı sağlanması amaçlanmıştır.

3. BULGULAR

3.1 Araştırma Alanının Av Turizmine Yönelik Arz ve Talep Özellikleri

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ve araştırmalar sonucu yapılan analizlerde arz ve talep özellikleri ile ilgili verilere yer verilmiştir. Öncelikle Arz özellikleri için elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Daha sonra, talep özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan anket sonuçları istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

3.2.1 Arz Özellikleri

Av turizminde arz özelliklerinin belirlenebilmesi amacıyla Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nde av turizmine açık alanlar incelenmiştir. Bu alanların güncel durumlarını yansıtan envanter sonuçlarından elde edilen veriler av turizmindeki temel arz özelliklerini yansıtmaları nedeniyle önem taşımaktadır.

Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nde av turizmi, yaban hayatı koruma sahalarında yapılmaktadır. Av turizmi için açılan saha ve vurulacak hayvan sayıları MAK kararlarında açıklanmaktadır. Vurulacak hayvan sayıları yaban hayatı koruma sahalarındaki av hayvanları sayılarına ve dağılıma göre belirlenmektedir. 2001-2002 MAK kararlarında av turizmi kapsamında yaban keçisi için sahalarda belirlenmiştir, belirlenen bu sahalarda vurulacak yaban keçisi sayıları da açıklanmıştır (MAK 2002).

Yaban hayatı koruma sahaları, yaban hayatı değerlerine sahip, korunması gerekli yaşama ortamlarının bitki ve hayvan türleri ile birlikte mutlak olarak korunduğu ve devamlılığının sağlandığı sahalardır. Antalya Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı 8 adet yaban hayatı koruma sahası (YHKS) bulunmaktadır. Bu YHKS'lerinden Düzlerçamı, Sivridağ ve Gidengelmez Dağı Yaban Hayatı Koruma Sahaları 2001-2002 ile 2002-2003 yıllarında MAK kararlarıncı av turizmine açılmış sahalardır.

Antalya Orman Bölge Müdürlüğüncü av ve yaban hayatına yönelik ilk çalışmalar Düzlerçamı bölgesinde 1966 yılında başlamıştır. Düzlerçamı'nda bulunan yaban hayatı koruma sahası 1986 yılında genişletilmiş ve 36.000 hektarlık alana çıkartılmıştır (ANONİM 1991).

Düzlerçamı Yaban Hayatı Koruma Sahası'nda bulunan hayvanların sayısı, 2000-2002 yıllarında yapılan envanter çalışmalarına göre belirlenmiştir (ANONİM 2002). Buna göre alanda bulunan yaban keçisi Erkek (01-06 Yaş) 78, Erkek (6+Yaş) 13, Dişi 190 ve Oğlak 120 adettir. Bunlara cinsiyeti ve yaşı belirsizler eklendiğinde alanda toplam 457 adet yaban keçisi sayılmıştır. 2000'de sayım yapılan toplam alan 36.000 Ha. dır. 2002 yılında ise Erkek (01-06 Yaş) 59, Erkek (6+ Yaş) 3, Dişi 145 ve Oğlak 136 adettir. Bunlara birlikte cinsiyeti ve yaşı belirsizler de hesaba eklendiğinde alanda toplam 347 adet yaban keçisi sayılmıştır. 2002'de sayım yapılan toplam alan 29.000 Ha.dır. Alanda bulunan yaban keçilerinin çiftleşme mevsimi rakım, bakı ve iklimik faktörlere göre farklılık göstermektedir ama genel olarak bölgede çiftleşme aralık ayında başlayıp, ocak ayında bitmektedir. Doğumlar ise mayıs ayında olmaktadır (ANONİM 1991). Diğer yandan 2000 yılındaki envanter çalışmalarında alanda 520 adet keklik, 112 adet yaban domuzu, 4 adet tilki, 5 adet tavşan, 3 adet kartal ve 9 adet vaşak sayılmıştır.

Bölgede incelenen bir diğer yaban hayatı koruma sahası Gidengelmez Dağları YHKS'dır. 1988 yılında Cevizli Gidengelmez Dağları'nın 17.400 hektarlık bölümü yabankeçisi koruma ve üretme sahası olarak ayrılmıştır. Saha 1988 yılında av turizmüne açılmıştır (ANONİM 2003). Gidengelmez Dağları YHKS bulunan hayvanları sayısı, 2000 ve 2002 yıllarında yapılan envanter çalışmalarına göre belirlenmiştir (ANONİM 2002). Buna göre alanda bulunan yaban keçisi Erkek (01-06 Yaş) 342, Erkek (6 +Yaş) 96, Dişi 331 ve Oğlak 485 adettir. Bunlara cinsiyeti ve yaşı belirsizler eklendiğinde alanda toplam 1259 adet yaban keçisi sayılmıştır. 2000'de sayım yapılan toplam alan 30.000 Ha. dır. 2002 yılında ise Erkek (01-06 Yaş) 315, Erkek (6+ Yaş) 90, Dişi 873 ve Oğlak 490 adettir. Bunlara cinsiyeti ve yaşı belirsizler eklendiğinde alanda toplam 1768 adet yaban keçisi sayılmıştır. 2002'de sayım yapılan toplam alan 16.460 Ha.dır. Sahada bulunan yaban keçilerinde çiftleşme aralık ayının ikinci yarısında gerçekleşmektedir. Doğumlar ise mayıs ayının ikinci yarısı ile haziran ayının ikinci yarısı arasında olmaktadır (ANONİM 2003). Diğer yandan 2002 yılındaki envanter çalışmalarında alanda 38 adet keklik, 8adet yaban domuzu, 16 adet ayı ve 5 adet şahin sayılmıştır.

Bölgede incelenen 3. yaban hayatı koruma sahası Sivridağ YHKS'dır. Sivridağ YHKS 1985 yılında yaban keçisinin korunması amacıyla ayrılmıştır. Büyüklüğü...10746 hektardır. Sivridağ Yaban Hayatı Koruma Sahası'nda bulunan hayvanları sayısı, 2000-2002 yıllarında yapılan envanter çalışmalarına göre belirlenmiştir (ANONİM 2002). Buna göre alanda bulunan yaban keçisi Erkek (01-06 Yaş) 35, Erkek (6+Yaş) 4, Dişi 31 ve Oğlak 34 adettir. Bunlara cinsiyeti ve yaşı belirsizler eklendiğinde alanda toplam 104 adet yaban keçisi sayılmıştır. 2000'de sayım yapılan toplam alan 10.000 Ha. dır. 2002 yılında ise Erkek (01-06 Yaş) 18, Erkek (6+ Yaş) 12, Dişi 22 ve Oğlak 22 adettir. Cinsiyeti ve yaşı belirsizler eklendiğinde alanda toplam 74 adet yaban keçisi sayılmıştır. 2002'de sayım yapılan toplam alan 10.000 Ha.dır. Sahada yaban keçilerinde çiftleşme kasım ayının 25'inde başlayıp, aralık ayının 15'ine kadar devam etmektedir. Doğumlar ise mayıs ayının 1'inden 25'ine kadar devam etmektedir (ANONİM 2003). Diğer yandan 2000 yılındaki envanter çalışmalarında alanda 265 adet keklik, 1 adet tavşan ve 1adet ayı sayılmıştır.

3.2.2 Talep Özellikleri

Av turizmi kapsamındaki av hayvanlarını avlamak isteyen avcılar av turizmine yönelik talebi oluşturmaktadır. Avcıların bireysel kullanıcı özellikleri ile alanlara yönelik kullanım tercihleri talep özelliklerindeki iki temel grubu oluşturmaktadır.

3.2.2.1 Kullanıcı Özellikleri

Kullanıcı özellikleri, talep üzerindeki etkileri dikkate alınarak yaş, eğitim, gelir ile avlanma için ayrılan bütçeler açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede, oluşturulan grupların belirlenen kullanıcı özelliklerine göre yüzde dağılımları esas alınmıştır. Alanlara olan talep ve bunu etkileyen değişkenler için alanları kullanan avcılar yanında av turizmi açısından potansiyel olarak değerlendirilebilecek olan (alanları kullanmayan) avcılar karşılaştırılarak Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nde av turizmi talebine yön verecek bulgulara ulaşılmak istenmiştir.

Anket sorularını cevaplandıran avcılar iki grupta toplanmıştır. Birinci grup av turizmine açık alanları en az bir kez kullanmış avcılardan, ikinci grup ise av turizmine açık alanları hiç kullanmayan avcılardan oluşmaktadır. Talep özellikleri değerlendirilirken birinci grup "kullanılanlar", ikinci grup ise "kullanılmayanlar" olarak adlandırılmıştır.

Av turizmi alanlarını kullanan avcılarının %36,5'nin 41-50 yaş, %34,9'nun 31-40 yaş, %17,5'nin 20-30 yaş, ve %11,1'inin ise 50 den büyük yaş grupları arasında dağıldığı saptanmıştır. 41-50 yaş grubu oransal olarak en büyük grubu oluştururken 50'den büyük yaş grubu oransal olarak en küçük grubu oluşturmaktadır. Av turizmi alanlarını kullanan avcılarının 50 yaşa kadar kullanım oranları artmaktadır. Yaş dağılımında av turizmi alanlarını kullanmayan avcılarının %41'nin 31-40 yaş, %27,5'nin 41-50 yaş, %26,5'nin 20-30 yaş ve %4,8'inin ise 50'den büyük yaş grupları arasında dağılmaktadır. 31-40 yaş grubu oransal olarak en büyük grubu oluştururken 50'den büyük yaş grubu oransal olarak en küçük grubu oluşturmaktadır.

Av turizmi alanlarını kullanan avcılarının, %58,3'ünün üniversite, %21,7'sinin lise, %11,7'sinin yüksek lisans, %5'nin ilkököl, %1,7 sinin doktora ve %1,7'sinin ortaokul eğitimi aldıkları görülmektedir. Oransal olarak en yüksek eğitim düzeyini %58,3 ile üniversite oluştururken, oransal olarak en küçük düzeyi %1,7 ile ortaokul ile doktora eğitimi oluşturmaktadır. Av turizmi alanlarını kullanan avcılarının her eğitim düzeyine dağıldığı ve üniversite düzeyine kadar oransal olarak büyüyerek gittiği gözlenmektedir. Başka bir değerlendirme ile av turizmine katılanların çoğunluğu eğitim düzeyi yüksek kullanıcılardan oluşmaktadır. Av turizmi alanlarını kullanmayan avcılarının ise , %57,3'nün lise, %17,1'nin ilkököl, %13,4'nün üniversite ve %12,2'sinin ortaokul eğitimi aldığı görülmektedir. Oransal olarak en yüksek eğitim düzeyini %57,3 ile lise oluştururken oransal olarak en küçük düzeyi %12,2 ile ortaokul oluşturmaktadır.

Av turizmi alanı kullananların %22,2'si serbest meslek, %14,3'ü mühendis, mimar ve teknik eleman, %12,7'si turizmde işletme sahibi yada işletmeci, %12,7'si tıpla ilgili meslek sahibi, %7,9'u esnaf ve zanaatkar, %7,9'u çiftçi, %6,3'ü hukukla ilgili meslek sahibi, %6,3'si memur, %3,2'si sanayici ve iş adamı, %3,2'si üst düzey yönetici, %1,6'si emekli ve %1,6'sı ordu görevlisidir. Serbest meslek grubu %22,2 ile en yüksek oranı oluştururken, %1,6 ile emekli ve ordu görevlileri en düşük oranı oluşturmaktadır. Genel olarak serbest gelir gruplarında dağılımın yoğunlaştığı görülmektedir. Alanları kullanan avcılarının yüksek ücretli iş yada işin sahibi oldukları meslek gruplarında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Av turizmi alanlarını kullanmayanların %20,5'i serbest meslek sahibi, %18,1'i esnaf ve zanaatkar, %16,9'u çiftçi, %7,2'si memur, %7,2'si ücretli, %7,2'si mühendis, mimar, teknik eleman, % 7,2'si turizm sektöründe çalışan ücretli ve mevsimlik

işçi, % 4,8'i emekli, %4,8'i tıpla ilgili meslek sahibi, %3,6'sı turizmde işletme sahibi ya da işletmeci ve %1,2'si sanayici ve iş adamıdır. Bu gruptan %1,2'si ise belirtilen meslek grupları dışında bir meslek ile uğraşmaktadır. %20,5 ile serbest meslek sahipleri en yüksek oranı oluştururken, %1,2 ile sanayici ve iş adamları en düşük oranı oluşturmaktadır. Bu grupta bulunan avcılardan hiçbiri hukukla ilgili meslek grubunu, üst düzey yönetici ve ordu görevlisi şıklarını işaretlememiştir. Alanları kullanmayan avcılarının genel olarak sabit ve düşük gelirli meslek guruplarında dağıldığı saptanmıştır.

Av turizmi kullanıcılarından birinci grubu oluşturan avcılarının gelirlerinin %37,1'i 1 milyar ile 2,5 milyar gelir grubu, %33,9'u 2,5 milyar ile 3 milyar gelir grubu, %14,6'sı 500 milyon ile 1 milyar gelir grubu, % 9,5'i 3 milyardan çok gelir grubu, %6,5'i 250-500 milyon gelir grubu, %1,6'si 250 milyondan az gelir grubu içinde yer almaktadır. Gelir dağılımında en yüksek oranı %37,1 ile 1-2,5 milyar gelir grubu, en düşük oranı %1,6 ile 250 milyondan az gelir grubu oluşturmaktadır. 3milyar ile 250 milyon arasında gelir dağılımının oransal olarak arttığı, 2,5 milyardan sonra ise dağılımda oransal olarak azalma olduğu gözlenmiştir. Diğer yandan, av turizmi alanlarını kullanmayan avcılarının gelirlerinin %43,2'si 250-500 milyon gelir grubu, %40,7'si 500 milyon-1 milyar arası gelir grubu, %14,8'i 250 milyondan az gelir grubunda ve %1,2'si 1-2,5 milyar arası gelir grubu içinde yer almaktadır. Gelir dağılımında en yüksek oranı %43,2 ile 250-500 milyon gelir grubu, en düşük oranı %1,2 ile 1-2,5 milyar gelir grubu oluşturmaktadır. Av turizmi alanlarını kullanmayan avcılarının gelirlerinin 250 milyon ile 1 milyar arasında yoğunlaştığı görülmüştür.

Av turizmi ekipman ve teçhizat gerektiren bir rekreasyonel kullanımdır. Bu bakımdan av turizmine yönelik taleplerde giderler için belirli bir bütçenin kullanıcı tarafından ayrılması gerekmektedir. Av turizmi alanlarını kullanan avcılarının avcılık faaliyetleri için ayırdıkları bütçe dağılımı incelendiğinde, %30,3'ünü 1,5-2 milyar, %19'unu 1-1,5 milyar, %11,1'ini 2-3,5 milyar, %9,5'ini 750 milyon-1 milyar, %7,9'unu 300-500 milyon, %7,9'unu 500-750 milyon, %6,3'ünü 3,5-4 milyar, %6,3'ünü 100-250 milyon ve %1,6'sını 4-5 milyarlık bütçelerin oluşturduğu saptanmıştır. Avcılık için ayrılan bütçede en yüksek oranı 1,5 -2 milyar, en düşük oranı 4-5 milyardır. 2 milyara kadar avcılık için ayrılan bütçe oransal olarak artmaktadır. Bunun yanında, av turizmi alanlarını kullanmayan avcılarının avcılık faaliyetleri için ayırdıkları bütçe dağılımının 40,2'sinin 500-750 milyon, % 29,3'ünün 300-500 milyon, %28'inin 100-250 milyon, % 1,2'sinin 750 milyon- 1 milyar ve %1,2'sinin 1-1,5 milyar olduğu belirlenmiştir. Bu gruptaki avcılarının genel olarak en fazla 750 milyonluk bir bütçe ile avcılık faaliyetlerine katıldığı gözlenmektedir.

3.2.2.2 Kullanım Özellikleri

Av turizmde talep özelliklerinin belirlenmesinde dikkate alınan bir diğer nokta ise kullanım özellikleridir. Kullanım özellikleri sayesinde talebi etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece avcılarının av turizmine olan taleplerinin hangi değişkenlere bağlı olduğu kadar, avcılığın kullanım temelini oluşturan değişkenlerin dağılımının ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Kullanım özellikleri iki başlık altında incelenmiştir.

- Genel Kullanım Özellikleri

Genel kullanım özelliklerini avcılık faaliyetlerini doğrudan etkileyen etkenler oluşturmaktadır. Bu bölümde avcılarının avlanmaya yönelik taleplerinin hangi değişkenlere bağlı olarak arttığı, hangi değişkenlere bağlı olarak azaldığının belirlenebilmesi için, kullanımın ana çizgilerinin ortaya konulması gerekmektedir.

Avcıların avlanma amacıyla mevsimsel tercihlerinin %54'ü kış mevsimi oluşturmaktadır. Diğer mevsimlerin oransal dağılımını ise %31 ile sonbahar %9 ile yaz ve %5 ile ilkbahar oluşturmaktadır. Oransal dağılım av sezonunun başlangıç aylarını oluşturan mevsimlerde düşük iken mevsimin ortalarında bu oran artmaya başlamaktadır.

Bu oranların her yıl açıklanan MAK kararları ile bağlantılı olduğu ve genellikle I., II. ve III. Grup av hayvanlarının avlanmasının serbest olduğu dönemler ile paralellik gösterdiği saptanmıştır.

Avcıların avlanma sıklıklarının genel dağılımı; %38'le 2-4 kez, %19'la 5-7 kez, %14'le 1 kez, %11'le 10-15 kez, %10'le 8-10 kez ve %8 ile av sezonu boyunca sayısız kez şeklinde oluşmuştur. En yüksek oran ise %38 ile 2-4 kez almaktadır. Bunun yanında %8 ile av sezonu boyunca sınırsız avlanma seçeneği ise oransal olarak en küçük dağılımdır. Genel olarak bakıldığında 5-7 kez sıklık grubuna kadar oransal olarak büyüyen dağılım daha sonra azalmaya başlamaktadır. Özellikle taleplerin incelenmesinde yol gösterici bir unsur olan kullanım sıklığını etkileyen nedenler oransal olarak %28 avlanma giderleri, % 24 alet ve teçhizat pahalılığı, % 19 tercih edilen türlerin popülasyonlarındaki değişimler, % 14 mevsimsel zorluklar, % 9 avlanma bedelleri ve % 6 ulaşım ve konaklama zorluklarıdır. En yüksek oranı oluşturan avlanma giderleri, alan avlanma kartı bedelleri, avlanma pulu giderleri..vb. diğer harcamaları içermektedir. Avlanma sıklığını etkileyen nedenler, daha çok avcılığın maddi yönü ile yakından ilişkili gruplar üzerinde yoğunlaşmıştır.

Avcıların alanları kullanımları ile ilgili bir diğer etken, av amacıyla gidilen alanlarda kalış süreleridir. Avcıların %35'i 2 gün, %20'si 3 gün, %17'si 1 gün, %8'i 4 gün, %7'si 5 gün, %6'sı bir haftadan fazla; %4'ü bir hafta kaldığı; %3 ise avladığı türe göre kalış süresinin farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Genel olarak en yüksek oran 2 günlük kalış ve en düşük oran avlanılan türe göre değişen kalış süresinde görülmektedir. Çalışma kapsamında anket uygulanan avcılarının genellikle alanlarda 1 ile 3 gün arasında kalmayı tercih ettikleri saptanmıştır.

Özellikle av turizmine açık alanların kullanımında tercihleri etkileyen bir başka faktör ise alanlara ulaşım. Bu nedenle hem avcılarının ulaşımında karşılaştıkları sorunlar hem de avlanma amacıyla ayrılan giderleri arttırması nedeniyle ulaşım tercihleri önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmaya katılan avcılarının avlanma alanlarına ulaşımında tercihlerinin %70'ini özel otomobiller %21'ini otobüs ve %17'sini uçak oluşturmaktadır. Ankette belirlenen bir diğer nokta ise özel oto dışında ulaşım sağlayanların av alanlarına kiralık araçlar yada diğer avcılara ait otomobiller ile ulaşmalarıdır. Buradan anlaşılacağı gibi av alanlarının bulunduğu bölgelere ve bu bölgelerden av alanlarına ulaşımında %50'nin üzerinde bir oranla özel otolarla ulaşım seçilmektedir.

Av alanı seçimi özel otolar ile ulaşımında karşılaşılan zorluklar ile ilişkilidir. Ulaşımında karşılaşılan bu zorluklar, avcılarının av alanlarına yönelik tercihlerini ve alanların kullanım sıklığını etkilemektedir. Bu nedenle bu zorluklar alanlara yönelik talepler üzerinde öncelikli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim, ankette ulaşım zorlukları ile ilgili soruya cevap veren avcılarının %32'si özel araç dışı ulaşım zorluğu, %38'i yol durumları nedeniyle karşılaşılan zorluklar, %23'ü mevsimsel nedenlerle yolların kullanım zorlukları ve %6'sı ise bu nedenler dışındaki zorluklar ile karşılaştıklarını belirlenmiştir. Tercihlerin oransal olarak yol durumları nedeniyle karşılaşılan zorluklar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Avlanma amacıyla tercih edilen alanlara yönelik taleplerde avlanmak istenilen hayvanlar da etkili olmaktadır. Özellikle kullanım özelliklerinin şekillendirilmesinde tercih edilen av hayvanlarının bölgesel dağılımları ve popülasyon dağılımının gerçekçiliği büyük önem taşımaktadır.

Avcıların avladıkları av hayvanlarının belirlenmesi amacıyla yöneltilen açık uçlu soru değerlendirilirken ülkemizde avlanılmasına izin verilen av hayvanlarına göre gruplandırma yapılmıştır. Özellikle av turizmi yönünden büyük önem taşıyan yabandomuzu, av turizmi alanlarını kullanan avcılarının %13'ü tarafından tercih edilirken, av turizmi alanlarını kullanmayan avcılar tarafından hiç tercih edilmemiştir. Yine yaban keçisi, alanları kullananların %40'ı tarafından seçilirken, alanları kullanmayanlar tarafından hiç seçilmemiştir. Diğer yandan av turizmi alanlarını kullanmayan avcılarının tercihleri I., II. ve III. grupta bulunan av hayvanlarında yoğunlaşmıştır. Ancak av turizmi alanlarını kullananların da %6-%17-%18 oranında bu grupları tercih ettiği görülmektedir. Av turizmi alanlarını kullanan avcılardan %6'sı ile av turizmi alanlarını kullanmayan avcılardan %7'si yıl boyu serbest türler yönünde tercih yapmışlardır.

- Av Turizmine Yönelik Kullanım Özellikleri

Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nde av turizmi alanlarının tercih edilme oranlarını %48 ile Gidengelmaz, %29 ile Düzleşçanı ve %10 ile Sivridağ oluşturmaktadır. Alanları kullanan avcılarının %13'ü bu alanların hepsini tercih ettiğini belirtmiştir.

Diğer yandan, alanların seçilmesinde etkili olan faktörler %21 tercih edilen türlerin bu alanlarda bulunması, %19 ulaşım kolaylığı, %17 yakınlığı, %15 av hayvanları ile ilgili alt yapı ve tür zenginliği ve %13 büyüklüğü olarak belirlenmiştir. Bunun yanında %15 ise özel bir nedene bağlı olmadığı yönünde tercih yapmıştır. En yüksek oranı %21 ile tercih edilen türlerin bu alanlarda bulunması oluşturmaktadır. Bu değerler, av turizmine yönelik taleplerde av turizmi alanlarının fiziksel alt yapıları ile tür zenginliklerinin büyük bir öneme sahip olduğunu göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nde av turizminin arz ve talep yönünden incelendiği bu çalışmadan elde edilen sonuçlar üç ana grupta toplanabilir. Bu nedenle sonuçların irdelenmesi de üç grup altında yapılmıştır. Birinci grupta; av turizmi alanlarının arzında ortaya çıkan başlıca sorunlar ve çözüm yolları; ikinci grupta ise bu arza yönelik talepler ile ilgili sorunlar ve çözüm yolları; üçüncü grupta ise av turizmi ile ilgili temel avcılık sorunları ve çözüm yolları ele alınmıştır.

• Rekreatyonele Arz İle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı av turizmi alanları (Düzleşçanı, Sivridağ ve Gidengelmaz Dağı) Türkiye'de av turizmi gelirleri açısından en önemli alanlar durumundadır. Özellikle ilk av turizminin bu bölgede başlamış olması ve bölgesel özellikleri ile her türlü turistlerin ilgisini çekmesi, kullanıcıların bu alanlarda yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Bu yoğun kullanımlar yanında kaçak avcılık, bilinçsizce avlanma gibi nedenlerden dolayı alanlarda bulunan yaban hayatının sürdürülebilirliği tehlike sinyalleri vermektedir.

Av hayvanlarının yaşaması için gerekli minimum alanlar arzın ortaya çıkartılabilmesi için baz olarak kabul edilmiştir. Arz bakımından bu değerler oldukça önem taşımaktadır. Çünkü bu değerler, alansal büyüklüğüne bağlı olarak normal şartlarda bulunması gereken av hayvanlarının sayısı hakkında bilgi vermektedir. Av turizminde arzın en önemli unsurunu alanlardaki yaban hayatı kaynakları oluşturmaktadır. Bu nedenle öncelikle alanlardaki av hayvanlarının sayısı ile bulunması gereken av hayvanı sayısı karşılaştırılmalı, bu iki değer

arasındaki sayısal farklılıkları giderici yönetim politikalarının geliştirilmesi için çalışılmalıdır. Bu çalışmalar yaban hayatının geliştirilmesi yanında av turizmi açısından ülkemizde yaşanan arz sorunlarının da çözümüne yardımcı olacaktır.

Yukarıda belirtilen hususlara göre av turizmine açık sahalarda şu sonuçlar çıkarılmıştır:

- Düzlerçamı Yaban Hayatı Koruma Sahası, 1981 yılından beri av turizmi amaçlı kullanılmaktadır. Son yıllarda yapılan envanter sonuçlarına göre alanda yaban keçisi 2000 yılında 457, 2002 yılında 343 adet olarak tespit edilmiştir. Yaban keçisinin normal yoğunluğu 100 hektar için 4 adet olarak belirlenmiştir¹. Buna göre 2000 yılında envanteri yapılan 36.000 hektar alanda 1440 adet, 2002 yılında envanteri yapılan 29.000 hektar alanda ise 1160 adet yaban keçisi bulunması gerekmektedir. Mevcut hayvan sayısı alanda bulunabilecek hayvan sayısından 2000 yılındaki değerlere göre yaklaşık %68,3, 2002 yılındaki değerlere göre ise yaklaşık %70,5 daha azdır. Aynı kriterler dikkate alındığında alanda bulunması gereken yaban domuzu adedi 360'dır (100 hektar / 1 adet). Bu sonuca göre alanda bulunan hayvan sayısı mevcuttan %69 oranında daha azdır. Bu veriler göz önüne alındığı zaman Düzlerçamı Yaban Hayatı Koruma Sahası ancak alansal kapasitesinin %30'u kadarlık bir mevcutla hizmet vermektedir. Diğer kısım yok olan kısım olarak nitelendirilebilir. İşte bu noktada, bu kaybın nedenlerinin bulunması ve çözümünün sağlanması gerekmektedir. Böylece, alanın av turizmi açısından sürdürülebilirliği sağlanacaktır. Alanda avcılık faaliyetleri yasaklanmalıdır.
- Sivridağ Yaban Hayatı Koruma Sahasında 2000 yılında 10.000 ha. alanda sayılan yaban keçisi adedi 104'tür. 2002 yılında yine 10.000 ha. alanda sayılan yaban keçisi sayısı 74'tür. Alanın büyüklüğüne göre hesaplanan hayvan sayısı ise 400 adettir. Bu sonuçlara göre 2000 yılında envanter sonucuna göre mevcut hayvan sayısı bulunması gereken hayvan sayısından yaklaşık %76, 2002 yılında ise yaklaşık %81,5 daha azdır. Bu veriler göz önüne alındığında popülasyonun olması gereken seviyelerin çok altında kaldığı görülmektedir. İki yıllık değerlere göre alanda bulunan hayvan sayısı alanın kapasitesinin %20'sini geçmemektedir. Envanter sonuçlarına göre popülasyonun hızla azaldığı söylenebilir. Alanda popülasyonu olumsuz etkileyen ve özellikle insan kullanımından kaynaklanan sorunlarının acilen çözülmesi gerektiği ise ortadadır. Başka bir ifadeyle, alanın avlanmaya açılmaması gerekmektedir.
- Gidengelmaz Dağı Yaban Hayatı Koruma Sahası av turizmi açısından çalışma kapsamında incelenen diğer bir alandır. 2000 yılında 30.000 hektarlık alanda 1259 yaban keçisi, 2002 yılında 16.460 hektarlık alanda 1768 adet yaban keçisi saptanmıştır. Alansal büyüklüklere (100 hektar/ 4 adet) göre 2000 yılı için 1200, 2002 yılı için 659 adet yaban keçisinin bulunması gerektiği hesaplanmıştır. Bu alanda av turizmi açısından kayda değer bir arz ortamının olduğu ortaya çıkmaktadır. 2000 yılı verilerine göre alanda bulunan hayvan sayısı bulunması gereken hayvan sayısının 1.05 katıdır. 2002 yılında ise envanter çalışmasının 2000 yılına göre daha küçük bir alanda yapılmasına rağmen sayımla ilgili verilerden olması gerekenin 2,68 katı kadar yaban keçisi bulunduğu ortaya çıkmaktadır (%268 fazladır). Ayrıca, 2000 yılında hektar başına yaban keçisi yoğunluğu 0,04 iken, 2002 yılında hektar başına düşen yaban keçisi yoğunluğu 0,1 dir. Yani iki yıl içinde 1 hektarda yaban keçisi popülasyon yoğunluğunun 2,5 kat arttığı söylenebilir.

Antalya'daki av turizmine açık alanlarda 2002 yılında vurulan yaban keçisi sayısı 18'dir. Bu hayvanların 13 adedi Gidengelmaz Dağı'nda vurulmuştur. Aynı yıl içinde Düzlerçamı'nda vurulan hayvan sayısı ise 5'tir. Sivridağ'da ise hiç yaban keçisi vurulmamıştır. Kullanımların ve

¹ 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı Ormanlık Özel İhtisas Komisyonu Raporu.

buna bağlı olarak tercihlerin Gidengelmez Dağı'nda yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun başlıca nedeni, avcılar tarafından populasyon yoğunluğuna bağlı olarak alanda hayvan vurabilme olasılığının yüksek görülmesidir. Çünkü her avcı çıktığı avdan eli boş dönmek istememektedir. Av turizmi gibi lüks bir rekreasyonel kullanımda yüksek giderler nedeniyle avcılarının doğal olarak av hayvanı avlayabilecekleri alanları tercih ettikleri görülmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda da her türlü av faaliyetinde populasyon yoğunluğuna bağlı olarak avlanma tercihlerinin değiştiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Yukarıda yapılan saptamalar sonucu, Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı av turizmine açık alanların, Gidengelmez Dağı YHKS hariç, avcılık için yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu nedenle öncelikle populasyon durumu oldukça azalmış olan Sivridağ Yaban Hayatı Koruma Sahasında her türlü avcılık faaliyeti yasaklanmalıdır. Populasyon optimal düzeye gelinceye kadar da bu yasak ciddi şekilde uygulanmalıdır. Adı geçen alana yönelik tercihlerin son yıllarda neredeyse yok denebilecek kadar azalması bu alanın av turizmi açısından artık bir değer taşımadığının doğal göstergesi durumundadır. Bunu göz önüne alarak bu alanda ciddi ve bilimsel çalışmalara biran önce başlanması gerekmektedir.

Sivridağ gibi Düzlerçamı Yaban Hayatı Koruma Sahasında da populasyon yoğunluğu azalmıştır. Alanda ya kısım kısım, ya da bütün olarak avcılık faaliyetlerine yönelik kullanımlar yasaklanmalıdır. Birkaç yıl sonra alanın av turizmi açısından hiçbir anlam ifade etmemesinin önlenmesi amacıyla alanın bir yıl ya'da daha fazla süre ile yasaklanarak populasyonun optimal düzeylere ulaştırılmasına öncelik verilmelidir. Populasyonun optimal düzeye ulaşmasına bağlı olarak alandan elde edilen gelirlerin artması ile yasaklanan yıllardaki kayıplar giderilecektir. Alanın populasyon dinamiğini gösteren kriterlerin optimal düzeylerde olduğu ve dışilerin yılda en az bir kez yavruladığı göz önüne alınır, alanda populasyonun büyümesini engelleyen sorunların ortadan kaldırılması ile populasyonun istenen düzeylere ulaşması mümkün olacaktır. Diğer yandan yaşama ortamının çeşitli özellikleri de populasyon yoğunluğu üzerinde rol oynamaktadır. Yapılacak çalışmalarda yaşam ortamı özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Gidengelmez Yaban Hayatı Koruma Sahası diğerlerine göre daha iyi bir durumdadır. Populasyon optimal düzeydedir. Av turizmi açısından hem yaban keçisi hem de yaban domuzu için bölgenin öncelikle tercih edilmesi bunun en iyi göstergesidir. Mevcut durumun korunması ve populasyonun bu düzeylerde devamlılığı için alandaki koruma ve üretme çalışmalarına sürdürülmelidir.

Avlanmaya izin verilebilmesi için bir fazlalığın olması gerekmektedir. Populasyon artımı yanında, taşıma kapasitesi ve populasyon yaş sınıfları dikkate alınarak avlanma faaliyetlerine izin verilmelidir. Av turizmi için alanlarda ayrılacak kotalarda da bu noktalara önem verilmesi gerekmektedir.

Yukarıda değinilen hususlar yanında, arazi şartları da populasyonların azalması üzerinde etkiye sahiptir. Av turizminde açıklanan sahalar aynı coğrafi bölge içinde yer almasına karşın farklı iklim özellikleri gösterebilmektedir. Örneğin Gidengelmez'de daha çok karasal iklim özellikleri görülmekteyken Düzlerçamı'nda Akdeniz iklimi etkilidir. Bu nedenle av turizmi sezonları her alan için bölgesel şartları göz önüne alınarak ayrı ayrı açıklanmalıdır. Avlanma sezonlarının belirlenmesinde önemli olan bir diğer nokta ise üreme zamanlarıdır. Özellikle yılda 1-2 yavru veren türlerin devamlılığı açısından bu dönemlerde korumanın mutlak suretle sağlanması gerekmektedir.

Ayrıca av turizmi için ayrılan kotalar bilimsel çalışmalara dayandırılmalıdır. Özellikle Antalya'daki av turizmi alanlarında envanter çalışmaları baz alınmalıdır. Kotaların belirlenmesinde envanter sonuçlarına göre populasyonun yaş ve eşey piramitleri çıkartılarak, vurulacak hayvan sayısı bu bilimsel çalışmalara dayandırılmalıdır.

• Rekreatyonel Taleple İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Antalya Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı av turizmine açık alanlar yerli ve yabancı avcılar tarafından yoğun şekilde kullanılmaktadır. Çalışma kapsamında yerli ve yabancı avcılarının bu alanları kullanım eğilimleri incelenmiştir. Av turizminde yerli avcılarının profilinin belli başlı noktalarının belirlenmesi amacıyla avcılara (en az bir kez av turizmine açık alan kullanmış olan ve bir avcı derneğine kayıtlı olan) yapılan anket sonucunda daha önce açıklanan bulguların genel hatları şu şekildedir:

Bu alanları kullanan avcılar;

- çoğunlukla İstanbul ve Antalya'da ikamet etmektedirler.
- daha çok 40 ve üstü yaş grubuna girmektedirler.
- genel olarak üniversite eğitimi almışlardır.
- genellikle serbest meslek sahibidirler; bunun yanında ya iş veren konumdadırlar ya da üst düzey mevkilerde çalışmaktadırlar.
- gelirleri sosyal statüleri için gerekli refahı sağlayabilecek düzeydedir.
- gelirlerine bağlı olarak avcılık için fazla miktarda para harcayabilmektedirler.

Bu bilgiler bir araya getirilirse, av turizmi yapan avcılarının yaban hayatı alanlarındaki kullanımlarla ilgili bir olgunlaşma sürecinden sonra bilinçlendiği, bu bilinçlenmede yaş kadar eğitiminin de önemli olduğu söylenebilir. Yüksek öğrenim görmüş avcılarının avcılık konusunda daha bilgili ve bilinçli olduğu, ayrıca koruma konusunda sağ duyulu davrandıkları avcılar ile yapılan yüz yüze görüşmeler sonucunda saptanmıştır.

Av turizmi lüks bir rekreatyonel kullanımdır. Özel ekipman yanında donanım da gerektiren bu aktiviteyi, kurallara uygun olarak, parasal yönden kaygısı olmayan ve rahat bir şekilde avcılığa kaynak ayırabilen avcılar gerçekleştirmektedir.

Türkiye'de av turizminde talep, gelir ile doğru orantılıdır. Av turizmine yönelik taleplerin önemli bir bölümünü gelir düzeyi yüksek meslek gruplarında yer alan avcılar oluşturmaktadır. Av turizminde uygulanan avlanma bedelleri gelir düzeyi yüksek olan bu avcılar tarafından rahatlıkla karşılanabilmektedir.

Diğer yandan av turizminde talebin yoğunluğu kullanım özellikleri ile şekillenmektedir. Kullanım özellikleri avlanma sıklığı, sıklığı etkileyen nedenler, ulaşım, ulaşım problemleri, avlanma için tercih edilen mevsim, alanlarda kalış süresi gibi etkenler ile şekillenmektedir. Av turizminde kullanım özelliklerinin ana hatları aşağıda verilmiştir:

- Avcılık genellikle sonbahar ve kış aylarında artmaktadır.
- Avcılar yılda en çok 2-4 kez avlanmaktadırlar.
- Av amacıyla genellikle gidilen alanlarda en fazla 2-3 gün kalınmaktadır.
- Av alanlarına ulaşım özel otomobillerle sağlanmaktadır.
- Genellikle yoğun olarak III. Gruba giren av hayvanları tercih edilirken, av turizmi kapsamında yaban keçisi tercih edilmektedir.

Ana hatları bu şekilde belirlenen avcılık amaçlı kullanımların sıklığı ise belli başlı sorunlara göre değişmektedir. En önemli sorun avcılık faaliyetleri ile ilgili sabit giderlerdeki artışlar olarak tespit edilmiştir. Av turizmi alanlarını kullanan ve kullanmayan avcılarının ortak sorunu, devlet tarafından uygulanan fiyatların yüksekliğidir. Kullanımda sıklığı etkileyen diğer önemli bir sorun ise alanlardaki av hayvanları popülasyonlarının az olmasıdır. Genellikle avcılar av amacıyla gittikleri alanlarda av hayvanlarını mutlaka vurmak istemektedirler. Popülasyon

yoğunluğundaki azalmalar avcılarının avdan boş dönme olasılıklarının artmasına neden olmaktadır. Özellikle avdan boş dönme avcılar tarafından hiç istenmeyen bir sonuçtur.

Diğer yandan araştırma kapsamına giren alanların dağlık bölgelerde bulunması ulaşım ile ilgili sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Av amacıyla özel otomobiller ile ulaşımı sağlayan avcılarının ulaşım ile ilgili en önemli sorunu mevsimsel nedenlerle arazi şartlarına bağlı sorunların artması ve yol alt yapısının bu elverişsiz koşullarda yetersiz kalmasıdır.

Yukarıda belirlenen kullanım özellikleri ve kullanım sıklığı ile ilgili problemlerin çözümüne yönelik yapılması gerekenler şu başlıklar altında toplanabilir:

- Öncelikle av turizminin lüks bir rekreasyonel aktivite olduğunun kavranılması gerekmektedir.
- Yaban hayatının devamlılığı için alınan bedellerin gerekli olduğu avcılar tarafından kavranmalıdır.
- Kullanımı etkileyen av hayvanları popülasyonunda artış etkin bir koruma ve üretim ile mümkün olmaktadır. Bu kapsamda avcılarının bilgilendirilip, bilinçlenmelerinin sağlanması gerekmektedir.

Av turizmi kapsamında incelenen alanlar içinden en çok Gidengelmaz Dağı tercih edilmektedir. Bu tercihin en önemli nedeni, avlanmak istenen av hayvanlarının alanda bulunması olarak saptanmıştır. Av turizmine açık alanlarda yoğun şekilde bek ve süre bek yapılmaktadır. Ancak alınan sonuçlardan ortaya çıkan önemli bir durum, av turizmine katılan avcılarının yavaş yavaş fotoğraf avcılığı kavramını benimsemesidir. Alanların fotoğraf avcılığı amacıyla da kullanıldığı saptanmıştır.

Yaban hayatının tüketimsiz kullanımları içinde yer alan fotoğraf avcılığı ülkemizde de gittikçe önem kazanmaktadır. Av turizmi açısından önemli gelir elde eden bir çok ülkenin bu kullanım çeşidine yönelik fiyatlandırmalar yaptığı saptanmıştır. Av turizminde fotoğraf avcılığı yapan avcılar daha az masrafla aynı haz ve tatmini yaşayabilmektedirler. Türkiye'de de fotoğraf avcılığına yönelik çalışmalar yapılarak, yaban hayatının bu tüketimsiz kullanımı için avcılar teşvik edilmelidir.

Av turizminin yabancı ülkelerde ideal süresi yabancı avcılar için 21 gün olarak belirlenmiştir (HOFFER 2002). Yapılan çalışmada sonucunda yerli avcılar için bu sürenin 2-5 gün olduğu saptanmıştır. Özellikle av turizminde yerli avcılarının büyük çoğunluğunun seyahat acenteleri aracılığıyla izin aldığı düşünülürse, seyahat acentelerinin av turizmine yönelik paket program sürelerinde belirlenen özellikleri temel almaları sağlanmalıdır. Diğer yandan av turizmi için ayrılan birçok alanlarda avcılarının konforlarını düşünerek çeşitli yapılar oluşturulmuştur. Ancak ülkemizde, yabancı avcılar alt yapı ile ilgili çeşitli sorunlar yaşamaktadır. Yabancı avcı taleplerinin artması için alanlar içinde uygun düzenlemelere gidilmelidir. Bu amaçla seyahat acenteleri ile işbirliğinin sağlanması çözüm açısından önem taşımaktadır.

Yukarıda av turizmi açısından arz ve talep ile ilgili sonuçlar ve çeşitli çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Bu problemler yanında başka etkenler de alanlarla ilgili sorunların oluşmasına neden olmaktadır. Genel bir çerçevede av turizmi ile ilgili sorun ve çözümler şu şekilde sunulabilir:

- Av turizmi açısından koruma ve avcılık çelişkisi ortadan kaldırılmalıdır.
- Av turizminde köy tüzel kişilerinin işlendirilmesi, özellikle alanların usulsüz ve aşırı kullanımlarının önlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu amaçla köy tüzel kişilikleri ile daha fazla işbirliğine gidilmelidir.

- Av turizminde büyük gelir elde eden ülkelerin avlanma bedelleri C.I.C. trofe puanlarına göre. Türkiye’de de av turizmi fiyatlandırmalarında C.I.C. trofe puanlarına baz alınmalıdır. Özellikle yaban domuzu için istenen bedeller acilen C.I.C ile aynı seviyeye getirilmelidir. Çünkü ülkemize gelen yabancı avcılar yoğun şekilde yaban domuzu avını tercih etmektedirler. Yanlış fiyatlandırma politikaları nedeniyle av turizmi gelirleri çok düşük seviyelerde kalmaktadır. Bu sorunun çözümlenerek yaban keçisi gibi yaban domuzu için de saha ve kota belirlenmelidir.
- Av turizmi lüks bir aktivitedir. Av turizminde uygulanan bedeller kullanıcıların isteğine göre değil uluslararası fiyatlara göre belirlenmelidir. Bu bedellerin yaban hayatının sürdürülebilirliği açısından önemi avcılara anlatılmalıdır. Ancak bu şekilde “yararlanan öder” ilkesinin gerçek anlamda yerine getirilmesi mümkün olacaktır.
- Av turizmi açısından büyük gelir elde eden ülkelerin av turizmi kapsamında vurulmasına izin verdikleri av hayvanı sayısı yanında Türkiye’de avlatılmasına izin verilen av hayvanı sayısı oransal olarak çok küçük kalmaktadır (HOFFER 2002). Bu ülkelerde avlatılan av hayvanları sayılarının oldukça fazla olması popülasyon yoğunlukları hakkında da bilgi vermektedir. Ayrıca av turizmi kapsamında bizde yasak olan türlerin de avlanılmasına izin verilmektedir. Bu ülkelerin av turizminde, tercih edilme ve gelir sağlama açısından öncelikli olmalarında av turizminde vurulmasına izin verdikleri av hayvanı sayısı ile çeşitliliğinin önemli rol oynadığı göz önünde bulundurulmalıdır.
- Av turizmine açık alanlarda alt yapı çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Özellikle av turizmi yapan yabancı avcıların alanında yada alana yakın yerlerde kalmaları sağlanmalıdır. Bu amaçla köylerde konaklama imkanları geliştirilmeli, alanların yakın çevresinde pansiyon turizmine ağırlık verilmelidir.

• Av Turizmi İle İlgili Temel Avcılık Sorunları ve Çözüm Önerileri

Genel avcılık faaliyetleri av turizmine yönelik kullanımları da kapsamaktadır. Avcılık ile ilgili her türlü düzenleme ve uygulama av turizmini de yakından ilgilendirmektedir. Av turizminin incelendiği bu çalışmada karşılaşılan sorunların genellikle avcılık ile ilgili temel düzenleme ve uygulamalara dayandığı görülmüştür. Av turizmi ile ilgili sorunların çözümü ancak Türkiye’de avcılık ile ilgili yapılması gereken köklü değişimler ile mümkün olacaktır.

Ormancılık Politikası ve Yönetimi Anabilim Dalı’nın çalışma konularından biri de yaban hayatı yönetimidir. Bu kapsamda saptanan sorunlara avcılık ve av turizmi ile ilgili düzenlemelerde ormancılık politikası ve yönetimi esas alınarak çözümler getirilmiştir.

- Türkiye’de MPAYH Genel Müdürlüğü tarafından avcılık ile ilgili yeni düzenlemeler ve değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikler ile saptanan sorunların giderilmesi yönünde büyük bir yol alınmıştır. Özellikle son iki yıl içerisinde yaban hayatı yönetimi için çağdaş ülkelere uygulanan sistem hayata geçirilmiştir. Bu sistemde yaban hayatının sürdürülebilirliği için devletin avcı dernekleri ve köy tüzel kişiliği ile ortak çalışmalara gidilmesi ön görülmektedir. Sisteme göre yapılan çalışmalardan başarılı sonuçlar alınmaktadır. Bu nedenle model geçici değil kalıcı bir yapı olarak benimsenmelidir. Bunun için gerekli yasal düzenlemeler yapılarak sistemin yaban hayatı yönetimi için temel bir model olması sağlanmalıdır.
- 7. ve 8. Beş Yıllık Kalkınma Planları Ormancılık Özel İhtisas Komisyonu Raporlarında dikkat çekilen ve acilen çözümlenmesi gereken en önemli sorun avlakların oluşturulmasıdır. Üzücü olan, son on yılda her türlü çalışma ve komisyon raporunda üstünde durulan bu sorun ile ilgili hala bir çalışmanın yada yasal bir düzenlemenin olmamasıdır. Bu konunun çözümü avcılık ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü için olmazsa olmaz durumundadır. Sonuç

olarak, Türkiye'deki ormancılık yönetimine uygun bir avlak sınıflandırılması yapıp, bu sınıflandırmaya göre avlaklar ayrılmalıdır.

- Av ve yaban hayatında kaynak yönetiminin daha iyi işleyişinin sağlanması gerekmektedir. Bu amaçla, envanter çalışmalarına bağlı olarak "Av Amenajman Planı" öncelikle hazırlanıp, bu planlara bağlı olarak avlak yönetimi etkin hale getirilmelidir. Bu çalışmaların av ve yaban hayatı yönetimi için temel durumunda olduğu unutulmamalı ve bu çalışmalara başlanması için gerekli bütün yasal mevzuat hazırlanarak yürürlüğe acilen konmalıdır.
- Oluşturulacak avlaklarda avcılık faaliyetleri için avlanma planlarının yapılması şarttır. Avlanma planı hazırlanacak olan alanın planlanması; temel olacak veriler popülasyon büyüklüğü, popülasyon yoğunluğu ile av hayvanlarının yaş ve cinsiyet olarak sayısal dağılımı gibi bilgilerin belirlenmelidir. Daha sonra ise, uygulamalarda bu verilerdeki değişimler izlenmelidir. Saptanan değişimlere göre alanlara yönelik önlemlerin belirlenmesi gerekmektedir. Envanter çalışmalarının avlanma faaliyetlerine açık alanlarda belli aralıklarla yapılması bilimsel açıdan büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle yetkili kurumlarca bu konuya daha çok önem verilmelidir. Büyük titizlik gerektiren bu çalışma için ekipler oluşturulmalı ve ekiplerin eğitim ve ekipman ile ilgili her türlü eksiklikleri giderilerek çalışmalara hız verilmelidir.
- Avlanma planları, envanteri yapılmış avlaklarda, avlanmasına izin verilen hayvanlardan hangi cinsiyetten ve yaş grubundan kaç adet hayvanın, hangi usul ve tekniklerle avlanacağı ve bu avlanmanın ne zaman kaç avcı tarafından ne kadar bir süre içerisinde yapılacağıın yer aldığı belgelerdir. Bu planlar ile popülasyon içerisinde dengenin sağlanması amaçlanmaktadır. Avlanma planına bağlı olarak avlanması gereken hayvan sayısının tespiti, popülasyonların yaş ve eşey oranı değerlerini içeren ve bu değerlere bağlı olarak oluşturulan yaş dağılım piramitlerine göre yapılmalıdır. Ancak ülkemizde avlak olmayışı nedeniyle av planları yapılmamaktadır. Özellikle av turizmine ayrılan kotaların bu planlara göre belirlenmesi gerekmektedir. Ancak plan olmayışı nedeniyle bu kotalar bilimsel temellere dayanmamaktadır. Yaban hayatında sürdürülebilirlik için bir an önce bu sorunun ortadan kaldırılması gerekmektedir.
- Bir av sezonunda hangi hayvan türünden hangi yaşta ve hangi cinsiyetten kaç adet hayvanın, ne zaman, ne kadar bir süre içerisinde ve hangi usullerle ile kaç adet avlanılabileceğinin tespit edilerek, yıllık artım oranında fazlalıkların avlanılmasının sağlanması gerekmektedir. Burada önemli olan nokta fazlalıkların avlatılmasıdır. Yani avlanma olayının gerçekleşebilmesi için bir fazlalık olması gerekmektedir. Bu yaban hayatında her türlü tüketimli kullanım için en önemli belirleyici olmalıdır. Örneğin çalışma kapsamında incelenen Düzlerçamı ile Sivridağ alanlarında popülasyonda artım değil yüksek oranlarda kayıplar vardır. Ancak 2002-2003 yılında av turizmi için belirlenen alanlar içinde bu sahaların da yer aldığı görülmektedir. Bu gibi yanlış uygulamalar popülasyonların yok olması gibi ciddi problemler doğurabilmektedir. Bu noktalar göz önüne alınarak, alanların kullanımına yönelik politikaların yukarıda belirtilen bilimsel kriterler ışığında hazırlanması gerekmektedir.

Buraya kadar belirtilen hususlar av turizmi açısından da önem arz etmektedir. Av turizminde avlanma planları hizmet yönünden temel çalışmalar olarak nitelendirilebilir. Bu noktadan hareketle planlı avcılık için bir takım uygulama esaslarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu uygulama esasları şu şekilde sıralanabilir:

- o Mevcut popülasyonların türler itibariyle tespit edilmesi,
- o Son popülasyon durumlarının normal düzeyde olmaması halinde bunun sağlanması yönünde gerekli görülen bütün tedbirlerin getirilmesi,
- o Normal popülasyona ulaşmış her tür için kendi artım oranları esas tutularak artım miktarlarının tespit edilmesi,
- o Sürdürülebilirlik ilkesi göz önünde tutularak, yıllık artım miktarları istenen seviyeye gelmiş olan türlerin av turizmi kapsamına alınması,
- o Büyük av hayvanları için avlanma miktarlarının, cinsiyetlere göre dağılımlarında dengeye göre sayısal olarak belirlenmesi

esasları göz önünde tutularak düzenlemeler yapılmalıdır.

- 7. ve 8. Beş Yıllık Kalkınma Planları Ormançılık Özel İhtisas Komisyonu Raporlarında değinilen planlardan özellikle yaban hayatı koruma ve üretme sahalarında çalışan personel ile yöneticilere yönelik seminer ve sertifika kurslarına devam edilmelidir. 2001 yılında Orman Bakanlığı ile bilimsel kuruluşlar tarafından ortak yürütülen yaban hayatı ile ilgili seminerlerin devamlılığını sağlayacak kararlar alınmalıdır. Türkiye’de ormançılık örgütünde yaban hayatı ile ilgili çalışan tüm personelin bu kurslara katılması sağlanmalıdır.
- Yaban hayatı ve avcılık ile ilgili alınan kararların sadece hükümetlere bağlı olması problemlerin çözümünü engellemektedir. Bu nedenle alınan kararların her hükümet tarafından uygulanması sağlanmalıdır. Alınan kararların ve yapılan uygulamaların hükümetlere bağlı olamaması gerekmektedir. Bu da ancak alınan kararların devlet politikası olarak düzenlenmesi ile mümkün olabilecektir.
- Türkiye’de avlanma hakkı; diğer ülkelerdeki uygulamalar (avcı birliklerine üye olma, yıllık avlanma bedeli ödeme koşulu, avcılık sorumluluk sigortası yaptırma koşulu, avcılık sözleşmesi imzalama koşu) göz önüne alınarak kısıtlanmalıdır. Bu koşulların av turizmi açısından da önemli olması nedeniyle bu değişikliklerin bir an önce yapılması gerekmektedir.
- Ülkemizde av turizmi ile ilgili aracı kurum olarak sadece A sınıfı seyahat acenteleri yetkili kılınmıştır. Bunun sonucunda uygulamalarda tekelcilik oluşmuştur. Yabancı avcılar ancak bu seyahat acenteleri aracılığıyla av turizmi yapabilmektedir. Yerli avcılar av turizmi için kendileri izin alabilecekleri gibi bu seyahat acenteleri ile de izin alabilmektedirler. Usulsüz ve kaçak avcılığa göz yuman acentelerin bu yetkilerine kısıtlamalar ile yasaklamalar getirilmelidir. Ayrıca acentelerin yaban hayatı üretimi ve korunmasında daha etkin rol oynaması sağlanmalıdır. Böylelikle sürdürülebilirliğin gelir elde etmek amacından daha önemli olduğu kavranabilir.
- Avcılık ile ilgili en önemli bir problem de kullanıcıları oluşturan avcıların yaban hayatına bakış açılarıdır. Özellikle kaçak avcılığın ve limit aşımaları ile yasal olmayan avcılığın önlenmesi bu bilinçlenmeye bağlıdır. Bu amaçla en azından yaban hayatı ve sürdürülebilirliği konusundan okullarda başlayarak bilinçlendirici eğitimler verilmelidir. Bu amaçla ders içerikleri, sürekli yayınlar ve iletişim aletleri etkin hale getirilmelidir. Özellikle geniş kitlelere ulaşmada büyük rol oynayan televizyonlarda yapılacak yayınlar ile avcılık, avlanma, av turizmi ve yaban hayatı ile ilgili temel ama kalıcı bilgilerin kitlelere ulaşması sağlanmalıdır.
- Yaban hayatı ile ilgili olarak üretim çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Yaban hayatının sürdürülebilirliği açısından önem taşıyan bu çalışmalar ülkemizde oldukça geri planda kalmaktadır. Özellikle av hayvanlarının çoğaltılmasına yönelik yeni politikalar belirlenmelidir.

Ayrıca özel girişimcilerin av hayvanlarının çoğaltılması amacıyla hazırlanacak projelere katılımları sağlanmalıdır.

- Av ve yaban hayatından elde edilen gelirlerin av hayvanlarının üretimi, çoğaltılması ve korunması ile ilgili çalışmalara dönmemesinin sağlanması gerekmektedir. Maddi eksikliklerin giderilip, uluslararası boyutlarda teçhizat ve malzeme alımları ile bu çalışmalarda başarı şansı ve oranı artırılmalıdır.
- Kalkınma planlarında hedeflenen av üretme istasyonu, av yerleştirme alanı, av koruma ve üretme sahalarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar biran önce yapılmalıdır. Gerekli görülen alanlarda yeni düzenlemeler ile bu saha ve istasyonların çoğaltılması yönünde uygulamalara hız verilmelidir. Alınan kararların bir an önce hayata geçirilmeleri sağlanmalıdır.
- 10 Mart 2003 tarihinde Macaristan Cumhuriyeti ile ormancılık alanında yapılan protokol kapsamında avcılık ile ilgili işbirliği, Macaristan'ın av turizmi açısından önde ülkeler içinde yer alması nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Bu protokolden belirlenen hususlarla ilgili çalışmalara bir an önce başlanmalıdır. Özellikle araştırma ve teknoloji değişimi amacıyla ülkeler arası yapılacak ziyaretlerde av ve yaban hayatı ile ilgili çalışan üst düzey yöneticilere ve av turizmi için büyük önem arz eden alanların personeline öncelik verilmelidir. Ayrıca av turizmi açısından pilot bölgeler belirlenerek, işbirliği kapsamında elde edilen bilgi ve teknikler bu alanlarda hayata geçirilmelidir. Uygulamalar sonucunda elde edilecek başarı şansına göre tüm ülkeye yönelik yönetim ve uygulama politikalarının kararlaştırılması sağlanmalıdır.
- Avcılık ile ilgili uygulamalarda çok başlılık göze çarpmaktadır. Bakanlıkların avcılık ile ilgili düzenleme yetkilerinin tek bir elde toplanması, uygulamalarda etkinlik açısından önemli bir noktadır. Ayrıca birden çok kurumun işin içinde olması işlerin yavaşlamasına ve karışmasına neden olmaktadır. Yukarıda verdiğimiz öneri bu sorunun çözümü açısından da önemlidir. Avcılık ile ilgili her türlü yasal düzenleme, uygulama ve yönetim işlevleri bir tek bakanlığa bağlı olmalıdır. Ayrıca örgüt içinde oluşturulacak birimin çalışma konusunu sadece avcılık oluşturmaktadır.
- Avcılık ile ilgili düzenlemelerde en önemli bir konu da korumadır. Koruma çalışmaları ancak tam olarak işlev kazanmış bir yönetim ile mümkün olabilmektedir. Özellikle koruma konusunda devletin ilgili kurum ve kuruluşları ile işbirliği yapması gerekmektedir. Son yıllarda koruma çalışmalarında bir çok kurum ve kuruluş gönüllü olarak yer almaktadır. Bu koruma çalışmalarında işbirliği modeli alanların mutlak korunmasında, hem devlet hem de halk tarafından ortak yürütülmesi üzerine kurulmuştur. Son yıllarda başarılı ile yürütülen bu sistemin işleyişinin devamlılığı sağlanmalıdır. Sonuçta, her yönden etkin-bir koruma ve kontrol dengesi oluşturulmalıdır.
- Av tezkeresi ile ilgili geçerlilik süresinin bir yılla sınırlandırılması gerekmektedir. Böylelikle aktif olarak avcılık yapan ve alanları kullanmalarının karşılığı maddi yükümlülüklerini yerine getiren avcılarının bu haktan yararlanması sağlanmalıdır.
- Avcı, eğitiminde avcılık mertebelerine göre sınıflandırılmaktadır. İlk, orta ve ileri düzeyler olarak yapılabilecek bu sınıflandırma avcılık için alınan izinlerde aranmalıdır. Örneğin yeni bir avcı için ilk düzey, av turizmi yapmak isteyen bir avcı için üç sertifikada istenmelidir. Böylece avcılık konusunda gerekli eğitim düzeyine ulaşmamış, başka bir deyişle gerekli avcılık etik ve tecrübesine sahip olmayan kişilerin avlanması denetim altına alınabilecektir.

- Av hayvanlarının gruplandırılmasında uluslararası sınıflar baz alınmalıdır.
- Avlak oluşturulmasında özel sektör ile işbirliğine gidilmelidir. Av turizmi açısından önde gelen ülkelerde özel sektör ile işbirliği çalışmaları yapılmaktadır ve devlet daha çok izin, kontrol ve denetleme çalışmalarına ağırlık vermektedir (HOFFER 2002). Ülkemizde de devlet işletmeci rolünü özel sektöre devretmelidir. Ancak, devlet etkin denetim işlevini sürdürmelidir. Her türlü çalışma ve uygulamada yasal düzenlemeler yapılarak, özel sektörün kullanımları denetlenebilmeli, hatta yasaklanabilmelidir. Orman Bakanlığı avcılık ile ilgili olarak yaban hayatının korunması, devamlılığının sağlanması ve gerekli izinlerin verilmesi gibi faaliyetlere ağırlık vermelidir.

Yukarıda belirtilen bütün sorunlar ve çözümler için köklü bir değişimin gerektiği ortadadır. Yasal temellere dayanmayan hiçbir çözüm kalıcı olamamaktadır. Bu nedenle avcılık ile ilgili yapılan son yasal düzenlemeler umut vericidir. Uzun yıllardır süren çalışmalar sonucunda “Kara Avcılığı Kanunu” 20.07.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile yukarıda belirtilen sorunların bir çoğu ortadan otomatik olarak kalkacaktır. Diğer sorunlar ise bu konuna göre yapılacak yeni düzenlemeler ile çözümlenebilecektir. En önemlisi çağa uygun bir kara avcılığı kanununun hayata geçirilmesi ile, çağdaş bir ülke olarak av ve yaban hayatı yönetimi açısından olmamız gereken noktaya ulaşabilmemiz için önemli bir adım atılmıştır.

AN INVESTIGATION ON THE RECREATIONAL SUPPLY AND DEMAND OF HUNTING TOURISM, ANTALYA CASE STUDY

Ar. Gör. Bilge TUĞLU AKGÜN

Abstract

Hunting Tourism became one of the most popular recreational activities in the Turkey in last years. In this study, an investigation of hunting tourism was made in the terms of recreational supply and demand in Antalya Region.

In the study results showed that hunting tourism supply is related with hunting areas while hunting demand is related with the hunters. Data related to hunting areas and the hunters have been gathered from various foundations. Thus, it is aimed to provide scientific and technical information to the studies for refining the Turkish hunting tourism and achieving international standards.

Keywords: Hunting tourism, Recreation, Recreational supply and demand

SUMMARY

Wildlife areas present various recreational opportunities for people. Hunting is one of them, which also became the most popular recreational activity in Turkey because of providing significant income to economy in the last years. The objective of this study is to propose some suggestions and solutions for the problems based on supply and demand of hunting tourism, regarding forestry policy and administration while monitoring the general characteristics of hunting tourism in Antalya. The observation, questionnaire and interview techniques have been used in collecting data on the demand and supply of hunting tourism.

The hunting areas have been visited in Antalya to find out the details about the supply of hunting tourism. The results of the inventories were used to find out details about the supply characteristics of the hunting areas. The results of the details about the supply of the hunting areas of Antalya region are shown in table 1.

According to the result of the supply characteristics, some suggestions are given below:

- The Düzlerçamı Wildlife Protected Area (WPA) and the Sivridağ WPA should not be used for hunting activities until their capacity reach an adequate level.
- The Gidengölmöz Mountain WPA is much more suitable for hunting tourism than the other wildlife protected areas. Because the number of hunting animals is over its

capacity. The manager and the specialist should concentrate on the protection of the population ratio at this area.

Table 1: Characteristic of Hunting Tourism Areas

	HUNTING TOURISM	Düzlerçamı WPA	Sivridağ WPA	Gidengelmez Mountain WPA
2000	Size (ha.)	36.000	10.000	30.000
	Number of <i>Capra aegrus</i> found in the area	457	104	1259
	Capacity of the area (According to the ratio of 100 ha/ 4 pieces)	1440	400	1200
	Evaluation (-) less than capacity (+) more than capacity	%68,3 (-)	%76 (-)	1.65 (+)
2002	Size (ha.)	29.000	10.000	16460
	Number of <i>Capra aegrus</i> found in the area	343	74	1768
	Capacity of the area (according to the ratio of 100 ha/ 4 pieces)	1160	400	659
	Evaluation (-) less than capacity (+) more than capacity	%70,5 (-)	%81,5 (-)	2,68 (+)

The questionnaires are prepared for the members of hunter associations of Antalya to analyse the demand of hunting tourism. The demand characteristics of hunting tourism in Antalya region were discussed following the evaluation of the inquiry data gathered from the 146 native hunters who hunt in hunting tourism areas in Antalya. The results are as follows:

- Most of the hunters live in Antalya and Istanbul.
- The hunters with the age of 40 and over are interested in hunting in Antalya
- Most of the hunters are university graduates.
- Most of the hunters are self-employed persons
- They lead a high social life.
- They spend a lot of money in hunting expeditions according to their incomes.
- Hunters usually hunt in autumn and winter seasons.
- Hunters hunt at least 2-4 times a year
- Hunters stay 2-3 days in hunting tourism regions.
- Hunters generally go to the hunting areas by their private cars.
- Hunters hunt mostly *Capra aegagrus* in Antalya region in hunting seasons.

At the end of the study, it was determined that the hunters have some problems. It was found that the problems of hunting tourism are mostly about the structural planning of hunting areas and use of the areas. These problems are not only due to applications related hunting tourism, but also directly emerged from the general structure of applications in common hunting activities in Turkey. Some suggestions for these problems are given below:

- Hunting and Wildlife office of Forestry Service should urgently make the necessary changes in hunting applications by legal means.
- The managers and specialists should plan hunting grounds immediately as they give permission to the hunters to hunt in wildlife protected areas in Turkey. Such an application causes serious problems for the wildlife population.
- Inventory should be carried out annually in order to control the populations in hunting areas.
- Managers and specialists should classify the hunting grounds. Then, they should separate the areas for hunting activities according to this classification.
- Managers and specialists should determine the quotas each year according to the population increase.
- The workers and managers of hunting regions should be trained in periodical courses and seminars about protection and production of hunting animals.
- Hunting certificates should be permitted to the hunters according to the criteria of the European countries.
- Public relations should be done more effectively for foreign hunters.
- Managers should concentrate on production of hunting animals. Also revenues gathered from the hunting tourism should be turned again to the hunting areas for a sustainable wildlife management.
- Managers and specialists should find ways to cooperate with the private sectors in the planning of hunting tourism grounds.

Thus, the success in hunting tourism is related with good planning and political evaluations.

KAYNAKLAR

ANONİM, 1991: Antalya Orman Bölge Müdürlüğü 1991, Gelişim Matbaa, Ankara.

ANONİM, 2001: T.C. Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü, 2001-2002 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu Kararı. Yayınlandığı Resmî Gazetenin Yayın Tarihi: 22.05.2001, Karar No:66, Ankara.

ANONİM, 2002: Antalya Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Başmühendisliği Verileri, Antalya.

ANONİM, 2003: Düzlerçamı Yaban Hayatı Koruma Sahası Tefrik ve Tesisine Dair Ön Etüt Raporu, Antalya.

ANONİM, 2003: Gidengelmaz Dağları Yaban Hayatı Koruma Sahası Tefrik ve Tesisine Dair Ön Etüt Raporu, Antalya.

ANONİM, 2003: Sivridağ Yaban Hayatı Koruma Sahası Tefrik ve Tesisine Dair Ön Etüt Raporu, Antalya.

HOFFER, D. 2002: The Lion's Share of The Hunt, Trophy Hunting and Conservation: A Review of The Legal Eurasian Tourist Hunting Market and Trophy Trade Unter CITES, A TRAFFIC Europe Regional Report, ISBN 90-75243-06-5, Octopus Media, Germany.

KALIPSIZ, A., 1994: İstatistik Yöntemler, Üniversite Yayın No:3835, Fakülte No:427, ISBN 975-404-368-x, 3.Basım, İ.Ü. Basımevi ve Film Merkezi Müdürlüğü, İstanbul.

SENCER, M. 1989: Toplum Bilimlerinde Yöntem, Yayın No.175, ISBN 975-486-034-3, 3. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.

SEZGİN, M. 1995: Genel Turizm, Tutibay Yayınları, Ankara.